

Einde van het uitsteldecennium

Noelsspeak

Geert Noels

In Noelsspeak spreekt econoom en Econopolis-stichter Geert Noels zich maandelijks onomwonden uit. Vandaag heeft hij het over de gevolgen van een decennium waarin geen grote beslissingen werden genomen.

We staan aan het begin van een nieuw decennium. Dat zal fundamenteel verschillen van het vorige, waarin Europa vooral tijd werd gewonnen. De belangrijkste beslissingen bestonden erin beslissingen uit te stellen. Maar dat bracht ons aan de muur van een doodlopende steeg. In het volgende decennium is uitstel geen optie meer.

Procrastinatie of uitstelgedrag is de vervelende maar menselijke neiging om belangrijke zaken voor je uit te schuiven omdat je er om een of andere reden tegen opziet. Helaas is het uitstellen van belangrijke beslissingen dodelijk. Van leiders wordt verwacht dat ze daadkracht tonen en de dingen niet op hun beloop laten.

De voorbije tien jaar mag je zonder overdrijven het 'decennium van de procrastinatie' noemen. De Belgische en de Europese politiek zijn samen te vatten als 'kicking the can down the road'.

Tien jaar geleden wisten we nochtans al goed wat de grote uitdagingen zouden worden: vergrijzing, klimaat, financiële stabiliteit, migratie, mobiliteit, energie, veiligheid, technologische disruptie ... Iemand schreef er zelfs een boek over: 'Econoshock'. Maar in plaats van beleidsdaden zagen wij inertie.

Er veranderde nagenoeg niets. Onze politiek wordt verlamd door belangengroepen, onbetaalbare verworven rechten van de oudere generatie – die nu de macht in handen heeft – en het gebrek aan visie en overtuigingskracht om verandering door te voeren.

Nipponisatie

Europa is het continent van de procrastinatie bij uitstek. China heeft in de afgelopen 10 jaar zijn economisch model fors bijgesteld – een dictatuur kan dat gemakkelijker. Maar ook in de Verenigde Staten is heel wat veranderd. Ondanks een narcistische en instabiele president kende het land een sterk decennium. Dat was vooral te danken aan ondernemerschap en technologische innovatie. Maar ook traditionele sectoren zoals banken, telecom, nutsbedrijven en industrie waren verrassend dynamisch.

Dat staat in schril contrast met Europa, waar de economische dynamiek in heel wat sectoren is stilgevallen. De beurs liegt niet. De winstevolutie van de Europese bedrijven was nagenoeg 'flat', terwijl ze in de VS meer dan verdubbelde. Plus 150 procent!

Er zijn veel redenen voor de stagnatie van de Europese economie, maar de belangrijkste is het Europese beleid zelf, en de no-riskcultuur die het veroorzaakt. Terwijl in de VS de banksector snel werd opgekuist, blijven we in Europa pappen en nathouden. Deutsche Bank, een van de grootste Europese banken, is 80 procent van zijn beurswaarde verloren, terwijl JPMorgan 200 procent won.

Europa heeft met dertig jaar vertraging de strategie van Japan gevolgd, en mag dus niet verbaasd zijn dezelfde gevolgen te ondervinden. Nipponisatie wordt gekenmerkt door zombiebancs, zombiebedrijven, oplopende schulden en tekorten, en een gebrek aan innovatie en productiviteitswinsten. Als de Europese Centrale Bank (ECB) onder Christine Lagarde deficit spending, negatieve rentes en het opkopen van obligaties van overheden en grote bedrijven blijft promoten, dan bestendigt ze de Japanisatie van Europa en krijgen we een nieuw decennium van stagnatie en uitstelgedrag.

Zwarte zwanen

Wat kan de vicieuze cirkel doorbreken? In feite heeft Europa de crisis van 2008-2009 verspild. Niemand hoopt op een nieuwe crisis, maar het zou alleszins dingen in beweging zetten. Natuurlijk zou de ECB nog verder kunnen gaan in de waanzin en 'nog meer van hetzelfde' kunnen doen. Het is moeilijk Japan van je af te schudden.

Maar soms zijn er 'black swans', onverwachte zaken die alle kaarten dooreenschudden en de zaken in een nieuwe richting sturen. De brexit is zo'n gamechanger, net als de verkiezing van Donald Trump in zekere zin.

De opstand van de Nederlandse centraal bankier Klaas Knot tegen de politiek van de ECB was een kiem van een black swan. In Nederland groeit de frustratie over de politiek van Europa en in het bijzonder de centrale bank elke dag. Ondanks de uitstekende beurzen verloren Nederlandse pensioenfondsen in 2019 bina 15 procentpunten reserveratio. Dat komt door de rentepolitiek van de ECB. Misschien veroorzaakt een simpele recessie al een domino-effect dat tot echte beslissingen noopt.

Mijn hoop rust op de jonge generatie. De piepjonge klimaatpijbelaar Greta Thunberg zette een alom bekend probleem op de kaart en bracht dingen in beweging. We hebben meer nood aan meer jongeren die opstaan en de grijze, procrastinerende kaste dwingen een stap opzij te doen. De jonge generatie barst van ondernemerschap, creatief talent en fantastische ideeën. Geef haar de vrijheid!

In navolging van de klimaatmarsen zouden we in 2020 een optocht moeten doen voor de bevrijding van het ondernemerschap van het juk van de verstikkende lobby, de bureaucratie en de reglementitis van de Europese leidende klasse. Ze zijn niet de oplossing, ze zijn een deel van het probleem.

Geert Noels

Econoom en medeoprichter van Econopolis